

κ. Διευθυντά

όπως είναι γνωστό η νομική επιστήμη δεν περιορίζεται σε μια «ξύλινη» διατύπωση και απαρίθμηση λογικών -ενίοτε εντελώς τυπικών- επιχειρημάτων, αλλά (οφείλει να) συμμετέχει και παρεμβαίνει στην πορεία του κοινωνικού γίγνεσθαι, (βλ. ενδεικτικά για την αναμφισβήτητη κοινωνικότητα της νομικής επιστήμης Π. Σούρλα «Νομοθετική Θεωρία και Νομική Επιστήμη», εκδόσεις Σάκκουλα, 1981, σελ. 12).

Το 1983 το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, («Απονομή της Ποινικής Δικαιοσύνης στην Ελλάδα», υπεύθυνος έρευνας Η. Δασκαλάκης), καταγράφοντας τις απόψεις των Ελλήνων πολιτών, (στα πλαίσια μιας εκτεταμένης έρευνας), σημείωνε ότι ο «δικαστής αμφισβητείται καθολικά στις ηθικές του ιδιότητες, στο αδέκαστο, και στην ανεξαρτησία» και ότι είναι «παγιωμένη σε όλα τα κοινωνικά στρώματα η αντίληψη του επηρεάσιμου της δικαιοσύνης από την οικονομική κατάσταση του κατηγορουμένου». Μάλιστα, καθημερινά, προσάπτεται, (και συζητείται ευρύτατα), η κατηγορία στην Ελληνική Δικαιοσύνη, ότι ως τυφλή έχει αναπτύξει μια ιδιαίτερη ακουστική ικανότητα σε μεταλλικούς ή μη ήχους. Αν και αυτό αποτελεί καταφανέστατα μια κατάφωρα άδικη υπερβολή, δεν λείπουν ούτε οι αφορμές ούτε τα «νομολογιακά δεδομένα» (βλ. άκρως ενδεικτικά και Β. Ρώττη «Η κρίση της δικαιοσύνης», Σύμμεικτα προς τιμήν Φ. Βεγλερή, τ. Β, εκδόσεις Α. Σάκκουλα 1988, σελ. 111 επόμε.).

Πριν από λίγες ημέρες εκδόθηκε το υπ' αριθμ. 177/2000 Βούλευμα του Συμβ.Πλημ/δικών Αθηνών, το οποίο αποφάνθηκε ότι δεν υφίσταται λόγος προσωρινής κράτησης της κατηγορουμένης Α.Α. διότι, (μεταξύ

άλλων), «...η οικογένεια της διαθέτει σημαντική κινητή και ακίνητη περιουσία...». Προς άρση κάθε παρανόησης, θέση του παρόντος σημειώματος είναι ότι ο θεσμός της προσωρινής κράτησης, στη χώρα μας, όχι μόνον δεν κινείται στα αυστηρά πλαίσια των νομοθετικών επιδιώξεων αλλά έχει μετατραπεί, (με αποκλειστική ευθύνη των κρινόντων και όχι του νομοθέτη, ο οποίος συνεχώς μεταβάλλει τη διατύπωση του κειμένου σε μια προσπάθεια «περιγραφικού» -και όχι αξιολογικού- προσδιορισμού των ορίων εφαρμογής του), σε θεσμό «προσωρινής φυλάκισης». Απόδειξη του γεγονότος ότι λειτουργεί ως προδικαστική απόφαση ικανοποίησης των τυχόν υπαρχόντων θυμάτων μιας πράξης και κατευνασμού της, πυροδοτούμενης και κατευθυνόμενης, κυρίως, από τον τύπο, λαϊκής «οργής», (ως εάν υφίσταται ο θεσμός των λαϊκών δικαστηρίων και επιτροπών σε πολιτειακά ασύντακτη χώρα), αποτελεί το ότι το 70% των προσωρινώς κρατηθέντων αθώνεται. Συνεπώς αμφισβητείται ευθέως η όποια πρακτική χρησιμότητα του θεσμού, ο οποίος, δυστυχώς, λειτουργεί, μερικές φορές, και ως δικαστικό πρόκριμα.

Κατά συνέπεια η ουσιαστική αναγκαιότητα ή μη προσωρινής κράτησης της παραπάνω κατηγορουμένης δεν μπορεί να κριθεί χωρίς επισταμένο έλεγχο όλων των στοιχείων της δικογραφίας αλλά και συνολική εκτίμηση της προσωπικότητας της, (και πάντως η προσωρινή κράτηση της κάθε άλλο παρά αποτελεί στόχο αυτού του σημειώματος).

Αλλά η αιτιολόγηση του παραπάνω βουλεύματος εγείρει το (αυτονόητο) ερώτημα: σε περίπτωση που η οικογένεια της κατηγορουμένης δεν διέθετε σημαντική κινητή ή ακίνητη περιουσία θα της είχε επιβληθεί προσωρινή κράτηση; Πως συνδέεται η ύπαρξη περιουσίας με την αναγκαιότητα επιβολής ή μη προσωρινής κράτησης;

Οι ευκατάστατοι και πλούσιοι παρέχουν τις εγγυήσεις του άρθρου 296 του Κ.Ποιν.Δικ. ενώ οι φτωχοί όχι; Όποιος δηλ. είναι ακτήμων δεν έχει να «χάσει τίποτε», (άμεσα υλικό, διότι φαίνεται ότι η αξιοπρέπεια, η τιμή, η αίσθηση της κοινωνικότητας και η κοινωνική συμμετοχή, η οικογένεια, η εργασία, η ανατροπή των ρυθμών ζωής, κλπ., δεν λογίζονται ως απώλειες σε περίπτωση φυγής), και συνεπώς είναι ύποπτος είτε να διαφύγει είτε να διαπράξει και άλλα εγκλήματα; Και το γεγονός ότι η οικογένεια της κατηγορουμένης διαθέτει σημαντική περιουσία εμποδίζει την ίδια είτε να διαφύγει αν το επιθυμεί είτε να προβεί σε κάλυψη των πράξεων που φέρεται ότι τέλεσε; Ή μήπως, αντίθετα, θα μπορούσε, στα πλαίσια ενός κακόπιστου αντιλόγου, να θεωρηθεί ως κίνητρο διαφυγής, (αφού θα έχει τη δυνατότητα συντήρησης της στο εξωτερικό, χωρίς καν να εργάζεται), αλλά και κάλυψης της, (υπό τον αυτονόητο όρο ότι θα αποδειχθεί ένοχη), αφού διαθέτει τα απαιτούμενα pecunia για τη «ρύθμιση εκκρεμοτήτων»; Ο αντίλογος ότι η επιβολή περιοριστικών όρων, (απαγόρευση εξόδου από τη χώρα, εμφάνιση σε τακτά χρονικά διαστήματα σε κάποια αρχή κλπ), εξασφαλίζει την παρουσία της κατηγορουμένης θέτει επί τάπητος το ερώτημα προς τι τότε η αναφορά της οικογενειακής περιουσίας ως μείζονος κριτηρίου. Αλλά και γιατί οι περιοριστικοί όροι δεν επαρκούν σε όλες τις άλλες περιπτώσεις; Όταν νέοι άνθρωποι, πένητες του πεζοδρομίου αλλά και του περιθωρίου, χρήστες ναρκωτικών ουσιών, οι οποίοι εμπορεύονται μικροποσότητες για την εξασφάλιση των δόσεων τους υποβάλλονται σε προσωρινή κράτηση ηχεί κατάφωρα άδικο, (και εν τέλει ανήθικο), να εκτιμάται η συνδρομή των όρων του 282 Κ.Ποιν.Δικ. σε συνάρτηση με την ταξική θέση του κατηγορουμένου. Όλα αυτά παραπέμπουν στη δήλωση, στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία της 31/10/1995, του, τότε, Γενικού Γραμματέα της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων κ. Παλαιοκαστρίτη, ότι "η Δικαιοσύνη στη χώρα μας δεν έχει τόσο καλά

καλυμμένα τα μάτια της. Φαίνεται ότι κάποιοι πολίτες έχουν περισσότερα δικαιώματα από άλλους και μπορούν και προστατεύονται με αποτελεσματικότερο τρόπο." Η επισήμανση αυτή, δεν υπονοεί, βεβαίως, ότι υπήρξε οποιαδήποτε παράνομη παρασκηνιακή συναλλαγή αλλά ότι, δυστυχώς, είναι ψυχολογικά και κοινωνικά, (και φυσικά και δικαστικά, αφού οι δικάζοντες αποτελούν μέρος της κοινωνίας), αναμενόμενο και αποδεκτό, (εγγαραγμένο στην «κοινωνική παράδοση»), ένας ευκατάστατος κατηγορούμενος να παρέχει περισσότερα, (έστω θολά και ασαφή), εχέγγυα σοβαρότητας και εμπιστοσύνης, γεγονός το οποίο αναβαθμίζει και τον όποιο λόγο αρθρώνει.

Αυτή, όμως, η απροκάλυπτη σύνδεση και εξάρτηση εφαρμογής των νόμων, (και των δικονομικών διατάξεων), με την ταξική θέση του κατηγορουμένου πλήττει έτι περαιτέρω την ήδη κλονισμένη αξιοπιστία της Ελληνικής Δικαιοσύνης και, το κυριότερο, δημιουργεί, σε συνδυασμό με την επικρατούσα απογοήτευση των πολιτών από τα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα, τις προϋποθέσεις ανάπτυξης μιας τακτικής αυτοδικίας, η οποία με τη σειρά της θα προκαλέσει κύμα εμφάνισης δραστών από (δικαιολογημένη) πεποίθηση. Τέλος, για ακόμη μια φορά, τονίζεται ιδιαίτερα, (προς αποφυγή παρεξηγήσεων), ότι δεν απαιτείτο η προσωρινή κράτηση της κατηγορουμένης Α.Α., (επειδή και μόνον διαθέτει ευκατάστατους γονείς), για τη διάσωση της χαμένης τιμής της Δικαιοσύνης.

Με τιμή

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ Θ. ΚΟΝΤΑΞΗΣ